

ÖSSZETETT PEDAGÓGIAI FOLYAMATOK HATÉKONYSÁGÁNAK MÉRÉSE

Kiss László

Kecskeméti Főiskola, GAMF Kar

Kulcsszavak: mérés, hatékonyságvizsgálat, hatásmátrix

Egy adott pedagógiai folyamat optimális tervezésének feltétele az egyes folyamatelemek végeredményre gyakorolt hatásának ismerete. Ezt csak objektív mérések segítségével ismerhetjük meg. A pedagógiai mérésekkel foglalkozó szakirodalom részletesen tárgyalja a mérések fajtáit, lebonyolításuk menetét, a feldolgozás kvalitatív és kvantitatív módszereit, de kevés szó esik a vizsgálandó pedagógiai folyamat mérhetőségéről, illetve mérhetővé tételéről. A mérési módszerek többsége eredménycentrikus szemléletű, céljuk a teljes folyamat végeredményének számszerű kimutatása, ezért nem táruul fel a folyamat egyes elemeinek végeredményre gyakorolt hatása. Ezzel szemben a folyamatcentrikus vizsgálat célja – a folyamat egyes összetevőit független változónak tekintve – az összetevők végeredményre gyakorolt hatásának mérése. Az esetek többségében a végeredmény nem jellemezhető egyetlen számértékkel, hanem egy sokdimenziós vektorral, ezért mérni kell minden egyes független változó hatását az eredményvektor mindegyik komponensére.

A bemutató célja a folyamatcentrikus szemléletű vizsgálat menetének ismertetése, hangsúlyozottan kiemelve a folyamatelemek meghatározását és a mért adatok statisztikai feldolgozásra való előkészítését. A bemutatás egy konkrét példa segítségével történik, amely a projektpedagógia nevelési hatásrendszerének felvételét szemlélteti egy kérdőíves felmérés alapján. A projekt keretében közvetíthető nevelő hatások részletes feltérképezésével bemutatja, hogy az egyes tanulói és tanári tevékenységelemek hogyan fejlesztik a tanulók képességeit és személyiségét, vagyis hogyan hat a projektben végzett tevékenység a tanulók biológiai, szellemi és lelki fejlődésére. Ugyanakkor bemutat egy általános érvényű eljárást, amellyel felderíthető egy tetszőleges pedagógiai módszer nevelési hatásrendszere. Az eljárás lényege az, hogy a vizsgálandó pedagógiai módszert tanulói és tanári cselekvési elemek sorozatára bontja, és minden cselekvési elemhez hozzárendeli a rá jellemző nevelési hatás számszerűsített értékét. A hatások mátrixba rendezhetők, ezzel előállítható az adott pedagógiai módszer teljes nevelési hatásrendszere, amit hatásmátrixnak nevezünk. A hatásmátrix felhasználásával megadható, hogy a pedagógiai folyamat egyes összetevői milyen mértékben járulnak hozzá a végeredményhez, hogyan kell az összetevők egymáshoz viszonyított arányát beállítani ahhoz, hogy a végeredmény a lehető legjobb legyen. A hatásmátrix a pedagógiai folyamatok optimalizálásának kiinduló eszköze.